

Običaji na venčanju

Bacanje sita

Kada mladenci nakon venčanja dođu u njihovu novu kuću (mladoženjinu), mlada uzima od svekrve sito u kom se nalazi jabuka. Jabuku baca sebi iza leđa, a sito baca na krov kuće. Ukoliko se sito zadrži na krovu kuće, i mlada će se zadržati u kući.

Bidermajer

Kada se završi ceremonija venčanja, mlada baca bidermajer. Devojka koja ga uhvati je po verovanjima sledeća za udaju.

Biseri

Na dan venčanja mlada ne sme da nosi bisere jer oni simbolizuju suze, kažu ako ih nosi proliće dosta suza tokom braka.

Bokal s vodom

Stari, skoro zaboravljeni bosanski običaj. Naime, prije nego mlada uđe u svekrvinu kuću na prag se stavi bokal s vodom -- pri ulasku, mlada treba da ga obori nogom - za dobrobit kuće!!!

Crvena haljina - Vojvodina –

U Vojvodini je običaj da mlada posle ponoći obuče crvenu haljinu umesto venčаницe. To simbolizuje mnogo ljubavi u braku

Crnina

Posle veridbe pa do venčanja mlada ne sme da nosi crninu kao znak žalosti za nekim jer po verovanju brak će joj biti tužan.

Jabuka Kada mladoženja ide po mladu, običaj je da tast postavi jabuku na najviše drvo u mladinom dvorištu. Mladoženja ne može da odvede mladu sve dok puškom ne pogodi jabuku na drvetu.

Ko će biti gazda

Tokom ceremonije venčanja, kada se mladenci izjasne da pristaju da sklope brak, običaj je da mlada ili mladoženja nagazi supružnika. Običaj kaže da će onaj ko to prvi učini voditi glavnu reč u kući.

Kupovina mlade

Ovo je jedan od veoma poznatih običaja koji se sve više primenjuje i naravno da se koristi iz zabave a ne materijalnog interesa. Kupovina mlade je samo simboličan znak i malo šale. Običaj je da dever kupuje mladu, a braća koja je prodaju su tu da to učine što zanimljivijim i težim. To naravno podrazumeva skromno cenkanje i puno smeha, ali i suza.

Ne okreći se... - Vojvodina –

Kad svatovi dodju u mladinu kuću i povedu je na venčanje, ona se ne sme okrenuti nazad, jer će se brzo "vratiti" kući!

Prenošenje preko praga

Kada mladoženja dovede posle venčanja mladu kući on je prenosi preko praga da ne bi uzbuđivala zle duhove koji žive u njemu. Ovo je stari paganski običaj koji se zadržao do danas

Stari svat

Na svadbi je samo jedan Kum (naravno uz njegovu najužu porodicu koji se takođe oslovljavaju kumovima npr. otac kuma, majka, žena i sl.). Drugi „svedok“ na venčanju nije kum (iako se često pogrešno tako naziva), već se zove Stari svat i to je po tradiciji mladoženjin ujak, mada je sada pomodarstvo da mlade umesto njega uzimaju svoju najbolju drugaricu za „kumu“.

Volećeš me doveka - Pirot –

Na dan venčanja, kada svatovi dođu po mladu, ona treba da uzme verenički prsten i da pogleda mladoženju kroz taj prsten. Tada će po običaju mladoženja voleti mladu zauvek.

Praznik Mladenci

Svakog 22 marta slavi se praznik Mladenci. Slave ga bračni parovi koji su brak sklopili protekle godine. Mladenci prave svečani ručak i pozivaju svoju najužu rodbinu, koji donose poklone u garderobi. Tog dana se deli 40 kolačića napravljenih od brašna, mleka, šećera i jaja. Kolačići se dele familiji, ukućanima, komšijama i prijateljima. Daje se jedan kolač više članovima porodice da bi bilo prinove u kući i da bi nastupajuća godina bila berićetna.

Бадњи дан

Бадњи дан се прославља 6. јануара, дан уочи Божића, и део је божићних обичаја. Назив **Бадњи дан** је добио по бадњаку који се на тај дан сече и пали.

Бадњидан и Божић су нераздвајни, не само зато што долазе један после другог, већ и зато што се допуњавају схватањима и обичајима које народ везује за њих.

Бадњидан је последњи дан Божићног поста. Дан који му претходи је Туциндан.

Многи обичаји везани за овај дан сасвим су пагански, мада је црква покушала да им да хришћанско обележје. Обичаје око Бадњег дана су Срби наследили од својих предака и и даље их одржавају. За бадњак се сече грана храста, који је код Словена одувек био свето дрво. Народни обичаји око Бадњег дана су доста стари и до данас се доста обичаја изгубило или заборавило. У различитим крајевима, обичаји се умеју разликовати у неким елементима, а у многим крајевима се доста обичаја изгубило. Комбинација тога доприноси великим разликама у обичајима од краја до краја и од села до села. Ипак, и поред толике разноврсности и разлика, ипак постоји и доста заједничких обичаја који су врло слични, као и сећање на неке обичаје који се више не раде али постоји сећање да се у неком селу некада и то радило пре него што се то напустило.

Ложење бадњака је у вези са огњем и огњиштем. Ложење бадњака је средишњи елемент симболике рађања новог сунца, јер је и Бадњи дан одмах после краткодневнице. Млади храст је спаљивањем даван огњу ради нове године, а прегршти варница бацане у небо су најављивале много рода и приноса.

Verovanja - Vreme

Kad je mravinjak dublji dolazi oštija zima.

Ako neko drvu dvaput cveta u toku godine, bit će oštra zima.

Kad se oko meseca pojavi svetli krug promeniće se vreme.

Kad s proleća padne prva kiša valja se valjati po travi da leđa ne bole.

Kad dim pada oko odžaka bit će loše vreme.

Kad laste nisko lete biće kiše.

SUJEVERJE

Crna mačka donosi nesreću

E. Redford (E. Radford) opisuje u *Enciklopediji sujeverja* istorijat ovog verovanja, čiji je koren u Engleskoj, kojom je tada vladao kralj Čarls I. Njegov strah da će izgubiti svog ljubimca, jednu crnu mačku, bio je toliki da je naredio da je čuva posebna straža. Onoga dana kad se mačka razbolela i uginula, za vladara je sve pošlo naopako pa je već sledećeg dana izgubio vlast i bio uhapšen.

Verovatno je od tog događaja stvorena legenda u kojoj su crnim mačkama pripisane mistične moći.

Razbijeno ogledalo - sedam godina nesreće

Ako razbijete ogledalo, nesreća će vas pratiti sledećih sedam godina!

Verovatno je da bi ovo verovanje danas moglo da se koriguje, tako da se "smanji kazna" onome ko razbije ogledalo, jer je sedam godina zaista mnogo vremena. Ipak, ono i dalje postoji u istom obliku u kome je i začeto.

Prva ogledala koja je čovek koristio, istini za volju, nisu ni mogla da se razbiju, jer ih je činila mirna površina vode. Bez naučnog znanja o prirodi, čovek je mislio da je njegov odraz, koji je video na površini jezera ili bare, bio njegovo drugo "ja", ili njegova druga duša. On se plašio da bi, ako bi uznemirio to svoje "drugo ja", na neki način time povredio sam sebe. Kad su kasnije napravljena staklena ogledala, njihovo razbijanje značilo bi i ozbiljnu povredu svoje duše.

Stari Rimljani su verovali da se čovekov život "obnavlja" svakih sedam godina. Pošto je razbijanjem ogledala taj život bio ugrožen, trebalo je čekati celih sedam godina da bi se on obnovio.

I ovo sujeverje, kao i većina drugih, zasnovano je na praktičnim razlozima. Staklena ogledala su nekada bila veoma skupa, pa je njihovim vlasnicima dobro došlo verovanje koje bi pomoglo da ona što duže ostanu čitava.

Petak, trinaesti

Smatra se da je petak, kad pada trinaestog dana u mesecu, nesrećan dan za sve ljude osim za one koji su rođeni u petak, trinaestog - za njih je to onda srećan dan!

Danas se pominje mnogo korena od kojih potiče verovanje da je petak nesrećan dan. Jedno od njih je da je Eva ponudila jabuku Adamu u petak, drugo da je u petak započeo Veliki potop, zatim da je gradnja Vavilonskog tornja prekinuta u petak, pa da je Isus Hristos razapet u petak (a na tajnoj večeri je bilo 13 ljudi), i tako dalje.

Inače, još pre nego što je Biblija bila napisana, petak je smatran za važan dan. Ljudi su se petkom posvećivali posebnim ritualima, u kojima su pozivali svoja božanstva i molili ih za dobru žetvu, zdravlje i sreću. Oni koji su radili toga dana smatrani su za proklete, i verovalo se da će im se to nepoštovanje božanstava osvetiti.

Petak se nekada ljudi zvali i "Veštičji Sabat", jer se verovalo da su se svakog petka dvanaest veštica sastajale sa djavolom - a to je trinaest zlih duša na jednom mestu, dovoljno da se načini zlo. Zato se spoj petka i trinaestog u mesecu smatra najgorom mogućom kombinacijom.

Triskaidekafobija i paraskevidekatriaobija

Triskaidekatriaobija je iracionalni strah od broja 13, a paraskevidekatriaobija je strah od od petka, trinaestog. Terapeut Donald Dozi (dr. Donald Dossey), čija specijalnost je lečenje iracionalnih strahova kod ljudi, uverava svoje pacijente da će biti izlečeni ako nauče da tečno izgovore ovu reč napamet. Zanimljivo, ali izgleda da kod velikog broja njegovih pacijenata ovo funkcioniše. Tim ljudima je verovatno potrebno samo malo sugestije da bi se oslobodili svojih strahova.

Potkovicica

Verovanje da potkovicica donosi sreću potiče od verovanja u simbole polukruga i Mesečevog srpa. U ranijim religijama verovalo se da polukružni oblik poseduje magijske moći i da ima sposobnost zaštite. U antičkom Juhatanu i Peruu, hramovi su građeni tako da su imali ulazno stepenište i trem u obliku polukruga, a slična praksa je bila i u Španiji. Ruševine Stounhedža takođe pokazuju da su Druidi (starokeltski sveštenici), koji su obožavali Sunce, gradili objekte polukružnog oblika. Tokom Srednjeg veka, crkve i javne zgrade imale su prozore i mnoge detalje na fasadama u obliku polukrugova, jer je postojalo verovanje da ovaj oblik štiti od zlih sila.

Konje su počeli da potkivaju Grci u 4. veku. U to vreme konji su bili svete životinje, pa su njihove potkovicice smatrane za predmete koji donose sreću. Potkovicice su pravljene od gvožđa, za koje se, uzgred, verovalo da je čvrstinu dobilo od veštica.

Kucanje o drvo

U našim krajevima je ovo najzastupljeniji vid sujeverja. Svaki put kad neko prokomentariše nešto dobro ili se dogodi neki povoljan preokret, on kucne o drvo i obično kaže "da kucnem o drvo, da ne čuje zlo".

Ovo se zaniva na starom verovanju da su bogovi živeli u drveću koje je raslo po šumama. Kad je neko dolazio da moli nekog od tih bogova za nešto, ritual je zahtevao da on najpre dodirne koru drveta. Ako bi mu se ta želja kasnije ispunila, on je ponovo dolazio do istog drveta da kucne u njega, što je bila poruka bogu da je molba urodila plodom, a u isto vreme i njegov gest zahvaljivanja za ispunjenu molbu.

Istovremeno je postojalo i verovanje da oko drveća obleću i duhovi koji su ljubomorni na ljudsku sreću i koji su činili sve da osujete svaki dobar razvoj događaja. Kucanje o drvo je imalo i tu svrhu da "zagluši uši" tim duhovima, kako oni ne bi čuli da je želja ispunjena.